

ONS PROFETISCH GETUIGENIS TEGENOVER DE OVERHEID.

In enkele bladen uit onzen vrijgemaakten kring las ik een paar artikelen, welke ons willen waarschuwen voor een verkeerde kritiek op het Overheidsbeleid. De schrijvers meenen, dat die kritiek, ook in onzen kring, veelal uit een verkeerden, dus niet Schriftuurlijken geest voortspuit. Uit dezen opstandigen en revolutionairen geest, dat men zich geen onderdaan meer weet, maar beneveld door den waan der volks-sovereiniteit zich stelt boven de Overheid en dan op vaak laatdunkende wijze spreekt over de daden der regering inzake het Indië-beleid, het economisch beleid enz. Een der schrijvers zegt, dat er onder ons niet alleen zóó wordt gesproken, maar ook geschreven. Dat er in de gesprekken wel op die wereldsch-afvallige manier kritiek geleverd wordt, zullen velen helaas kunnen constateeren, maar of er ook zóó geschreven wordt, is mij uit onzen kring niet bekend. De schrijver had dan ook die bewering met bewijzen moeten staven. Ik kan me althans niet voorstellen, dat hij bijv. de bekende en veel besproken rede van prof. Holwerda over „De crisis van het gezag” onder zulke bovenbedoelde wereldsche schrijverij zal willen rangschikken.

Intusschen is de ernstige waarschuwing niet overbodig en is tegelijk een thema aangesneden, dat onder ons wel een positiever uitwerking behoeft dan bovengenoemde schrijvers in hun artikeltjes geven.

Ja, de waarschuwing is niet overbodig. Men hoort in onzen kring ook wel eens het regeringsbeleid op de onderscheiden „levensterreinen” becritiseeren in een geest, die in veel herinnert aan de houding van sommigen tijdens de Duitse bezetting, die zonder geloof, zonder profetischen drang uit het besef van ambt en roeping overeenkomstig de Schriften, alles van de bezetters verwenschten en tegenstonden. Wij zullen zeer zeker onszelf moeten beproeven, of van dien geest niet iets ons heeft beïnvloed, zoodat wij in ons spreken over en ons critiseeren van de overheidsmaatregelen op het economische en overige „terrein” en het regeringsbeleid inzake Indië beducht moeten zijn voor infectie van dien kant. Inzoverre nu bovengenoemde auteurs in hun artikelen daarvoor waarschuwen, zullen wij hun woorden zeer ernstig ter harte moeten nemen. Want in dezen spreken zij ongetwijfeld de Schrift na, welke ons gebiedt ook de harde overheden in hun machtsbevoegdheid en hun regeringsbeleid te eerbiedigen om Gods wil, mitsdien ook om des gewetenswil. Alleen maar: daarmee is niet alles gezegd, daarmee is nog slechts iets negatiefs gezegd, zoodat het voornaamste heelemaal nog niet is uitgezegt. Want als we zeggen: ik waarschuw u, dat gij op deze wereldsch-afvallige wijze niet uw overheid critiseert, moet toch tegelijk aangewezen worden, hoe wij dan wel in de kritiek op onze overheid moeten staan. Helaas ontbrak dat in één van de artikeltjes, welke is las, ten eenenmale. Dat is uiterst gevaarlijk! Want dan wordt — misschien onbedoeld — de gedachte gewekt, dat wij zonder meer hebben te buigen en alles critiekloos hebben te aanvaarden en ons alleen nog maar overblijft het gebed, waarin wij van den HEERE verandering mogen afsmeken. Maar het wekken van die gedachte al is uiterst gevaarlijk. En wel hierom, dat wij ook tegenover de Overheid een positieve taak en roeping hebben, welke in de Schriften is gefundeerd. Wij hebben ons profetisch ambt ook aan de Overheid te bedienen. Dat wil dus zeggen: wij mogen, ja moeten het Woord Gods onze Overheid toeroepen. En wij moeten dat niet alleen doen een niet-christelijke of schijn-christelijke Overheid, maar ook de Overheid, die christelijk is en christelijk, dus overeenkomstig het Woord Gods, wil regeren; en dat toeroepen van het Woord Gods, de verkondiging van Gods wil en wet voor haar ambts-werk, houdt ook in: kritiek op haar regeringsbeleid, een toetsen van haar daden aan Gods wet.

Dat is dus niet een gaan staan boven de Overheid, een op revolutionaire wijze de Overheid ter verantwoording roepen voor de rechtbank van eigen b.v. democratische opvattingen, neen: dat is samen met de Overheid willen buigen onder het Woord, opdat het Koningschap van Christus geëerd en geprezen worde; dat is GELOOFS-critiek. De kerk begint dan overeenkomstig het Schriftuurlijke en apostolische gebod te bidden voor de Overheid (1 Tim. 2:1-3); om dagelijkse bekeering voor onze Koningin en voor alle Overheden, omdat alleen in dien weg de Geest komt met Zijn genade en wijsheid, door welke het alleen mogelijk is christelijk — dat is dienende de verlossing door Christus — te regeren. En dan voorts in de verkondiging van het Woord houdt de kerk aan de Overheidspersonen — niet aan den staat, wat een modern revolutionair begrip is —, die onder het gehoor des Goddelijken Woords zitten, den eisch des HEEREN voor met betrekking tot hun bijzonder overheidsambt, en dat wel overeenkomstig de Belijdenis, met name overeenkomstig art. 36, welk artikel mede beleden is en wordt door de overheidspersonen, die kerklid zijn en welk artikel nu juist niet speciaal voor den Zondag, maar veelmeer en veelmeer voor de zes dagen van de zeven dagen durende overheidsweek ten hunnen behoeve is geformuleerd! En vervolgens is het ook de roeping der kerk ook die Overheid, welke des Zondags niet in de kerk wil komen, profetisch het Woord te bedienen. Van die roeping der kerk zijn

vele voorbeelden in de Schrift, voor ons normatief, opdrachtgevend. Zoo hebben de profeten in Israël op Gods bevel getrouw het goddelijk Woord gebracht aan de afvallige koningen. Zoo heeft b.v. Daniël aan Nebukadnezar en aan Belsazar (Dan. 2; 5) getrouw het Woord bediend; zoo heeft b.v. Paulus aan Agrippa dat gedaan (Hand. 26); zoo heeft Johannes de Dooper, Christus' wegbereder en heraut, niet geschroomd ook over het privé-leven van Herodes den viervorst het Woord Gods vermanend en verbiedend te spreken en..... die trouw in het profetisch getuigen heeft Johannes het hoofd, het leven gekost. En dat bedienen van het profetisch ambt jegens de Overheid is in de oude kerk voortgezet door een Lucifer, bisschop van Cagliari, een Athanasius, een Hilarius, een Ambrosius (zie dr. H. Berkhof, De Kerk en de Keizer, pag. 109 e.v.); een Luther, een Calvin....

Ja, als men de kerk on-kerkelijk maakt, doordat men op grond van een valsch toegepaste soevereiniteit in eigen kring, het leggen van een gemeene-gratie-vloer en een theorie over zoogenaamde natuurlijke Godskennis kerk en overheid van elkaar afsplitst (art. 3 A.R. Program), art. 36 „eigenlijk” uit de Belijdenis wil wegnemen (S. G. de Graaf; K. Dijk) en de kerk „verlaagt” of naar men zegt „verhoogt” tot heilsinstituut, genadewinkel voor de onsterfelijke ziele (I. A. Diepenhorst), — ja, dan is het profetisch getuigenis eruit!

Dan zullen ook de kerkleden niet meer weten te profeteeren — als er geen profetie is (in de kerk, op den kansel, in de Belijdenis) dan wordt het volk ontbloot. Dan gaat men een comité oprichten voor „Rijkseenheid” en komt dan met een petitie, waarin alleen maar gesproken wordt over wat allen gemeen is (Gemeene-Gratie-schemata!), in dit geval niet over de gaven, doch over de narijheid aan allen gemeen (b.v. weinig fierheid tegenover de bondgenooten — vergelijk het Duitse „Heldentum”! — en geen goede en te weinig voorlichting enz.), terwijl men moest spreken over de verlaten van Gods rijksweg en de vertreding van 's HEEREN ordinantiën!

Och, of al het volk des HEEREN profeten ware ook tegenover de Overheid, om buigend onder Gods Woord uit het geloof vandaag kritiek te oefenen!

Ja, het is goed te waarschuwen tegen den wereldsch-afvalligen geest in de kritiek op de Overheid. Maar laat ons dan tegelijk het Goddelijk gebod uitoeroepen, om in het geloof te profeteeren. Het benauwende van deze dagen is, dat er zoo weinig geprofeet wordt ten overstaan van de Overheid, ook door ons, vrijgemaakten. Het oordeel Gods breekt ons koninkrijk in stukken, maar niet alleen de Overheid en het afvallige volk, dat die overheid in meerderheid steunt, staan schuldig: ook wij. Want wij moeten Gods Woord, dat zulvere Woord der waarheid, uitoeroepen, opdat ons volk niet ongewaarschuwd, niet ongewaarschuwd van 's HEEREN wege door onzen mond, verloren ga. Maar helaas, wij hebben het veel te druk nog met den kerkstrijd en met het zoogenaamde „getuigen” in de wat men pleegt te noemen levensverbanden (bedoeld worden de organisaties!). Intusschen weet het christenvolk van Nederland niet anders dan een vage en vlakke en humanistische petitie op de tafel van de volksvertegenwoordiging te leggen. — Dat moet ons benauwen. Want als de HEERE ons ook eens hierom heeft vrijgemaakt, dat wij profetisch Zijn Woord zouden uitoeroepen voor Overheid en volk, om te getuigen: Breek uw zonden af door gerechtigheid..... Ja, als dat eens waar zou zijn..... en het is waar, dan moet het ons benauwen. Want we zijn aan dat positieve profeteeren, aan dat positieve critiseeren vanuit en door het Woord nog zoo weinig toe. Och, of al het volk des HEEREN profeten ware..... Dan werd uit de benauwdheid der ziel, wegens den last — gelijk de profeten zeggen — ja den last der profetie, het getuigenis geboren.

Ja, waarschuwen tegen den revolutionairen geest der kritiek is noodig, maar dan alleen maar, opdat de positieve Geest des HEEREN vaardig over ons worde, zoodat ouden en jongen profeteeren jegens en critiseeren over de Overheid, ja grondig critiseeren — dat is schiften en scheiden wat wel en wat niet overeenkomstig de Schriften is bij onze Overheid. Wie ingaat tot die positieve roeping jegens de Overheid gehoorzaam aan het gebod, eens aan vader Abraham gegeven: en wees een zegen; ook een zegen voor Overheid en volk!

Rotterdam.

FRANCKE.

HET BOEK VAN DE WEEK

„Man van conflict.....” toch van Eenheid”, door ds J. Bosch. — Erven A. de Jager, Groningen. 1947.

Toen de Heere de voeten Zijner twaalfen wiesch, en Petrus tegen het wasschen zijner voeten door den Heere tegenspraak verhief, zeide de Heere: gij zult het na dezen verstaan. Joh. 13:7. Zoo is het met veel dat geschiedt. Op het oogenblik dat iets geschiedt, doorzien we dikwerf zoo weinig, wat het nu eigenlijk is, dat gebeurt, wat daarvan de betekenis

en blijvende waarde, of onwaarde, is, en wat daarin de personen beduiden, die er in werkzaam zijn. Eerst later, wanneer de gevolgen openbaar geworden, en allerlei om zoo te zeggen onwezenlijkheden of kleinigheden weggevallen en aan het bewustzijn ontzoken zijn, kunnen we den eigenlijken zin ontwaren in wat voorviel en gedaan werd, en ook beoordeelen de personen die daarin handelden, naar grootheid van karakter, gaven, arbeid, invloed. Dat latere oordeel wijkt dan wel eens af van den vroegeren indruk. Fouten, tevoren niet opgemerkt, worden dan gezien. Deugden in het eerst niet, of te weinig gewaardeerd, komen later beter aan het licht. Zoo kunnen we nu ontwaren, hoe bij de schitterende figuur van dr. A. Kuyper Sr. die door zijn groote gaven en machtige praestaties eenmaal veler bewondering wekte en hen ook als verblindde, ook ondanks zijn anders begeeren den invloed van zijn leermeester prof. Scholten en van de filosofie in het laatst der 18e en het begin der 19e eeuw na- en doorwerkte in zijn wetenschappelijke constructies en daarmee overeenkomende werkzaamheden, b.v. in wat hij leerde van het onderscheid tusschen momenten en relaties in de wetenschap, rechtvaardigmaking van eeuwigheid, „gemeene gratie”, pluriformiteit der kerk, e.a. Tegenover hem stond in menig punt zijner voorstellingen en handelingen prof. L. Lindeboom, die toch niettemin zijn buitengewone gaven eerde, en hem in zijn werk overeenkomstig de Heilige Schrift zeer waardeerde en gaarne steunde, maar die in zijn leven geen overvloedige instemming en medewerking op kerkelijk en wetenschappelijk gebied heeft mogen deelachtig worden. Nu echter, nu de kruitdamp van vroeger wat opgetrokken is, begint prof. L. Lindeboom in zijn betekenissen naar denken en strijden op wetenschappelijk en kerkelijk terrein beter uit te komen in gunstigen zin. In bedoelen, in karakter, in strijdwijze blijkt hij nobel, niet minder dan vroeger. Het ging hem om de heerschappij van Gods Woord. Hij streed niet met verdachte wapens, op oneerlijke wijze. Moedig trad hij op waar hij meende Gods Woord en de waarheid te zien aangerand, of een verkeerden weg ten verderve van 's Heeren kerk te zien ingeslagen, maar niet in eigen hoogheidswaan of tot het zoeken van eigen roem en wil. Hij had zijn gebreken. We behoeven het niet in alles met hem eens te zijn. Maar ook nu, jaren na zijn verscheiden, op zijn leven en strijden terugziende, mogen we zeggen: hij was en heeft gestreden als een ridder „sans peur et sans reproche”, zonder vrees en zonder blaam, een ridder Gods, die op zijne wijze en met de hem verleende krachten de krijgen des heeren heeft gevoerd, dappere daden gedaan, en zijn blazoen niet heeft besmeurd.

We kunnen een en ander ons zeer beknopt voorgesteld zien in bovengenoemd boekje van ds J. Bosch. Een volledige levensschets van prof. L. Lindeboom geeft ds Bosch hierin niet. Hij teekent kort een aantal onderscheiden conflicten, waarin prof. Lindeboom gewikkeld werd of optrad, en hoe prof. Lindeboom dan daarin sprak, of schreef, of handelde. Hij wijst er o.a. op, hoe de professoren Bavinck, Wielenga, Noordzij, die zich in 1896 tegen prof. Lindeboom stelden met hun „Opleiding en Theologie”, daarna van gedachten veranderden, en in bepaalde opzichten de meening van prof. Lindeboom deelden, blz. 49 v.v. Hij doet zien, hoe onjuist het is, te beweren, dat prof. Lindeboom de bekende verklaring van 1905 zou opgevat en aanvaard hebben in den zin harer uitlegging door de Synode in 1942 e.v.j., blz. 97 v.v. Zie voor deze kwestie 1905 en 1942 e.v.j. ook de hoofdstukken 22, 25, 27. Ds Bosch vat in drie uitspraken saam wat z.i. uit prof. Lindebooms leven als kerkelijke figuur opgemerkt kan worden: „zijn zoeken naar de eenheid der kerk en ook zijn koershouden daarin, als er struikelblokken op den weg werden gelegd; zijn waken voor de zuiverheid der leer en de handhaving der Belijdenis; een voorbeeld van heilig verweer”, blz. 118-120.

Men koope en leze dit boekje. Ds R. H. Bremmer schreef een „Woord vooraf” ter inleiding.

10 Sept. '47.

S. GREIJLDANUS.

Amice frater.

Het is nog niet zoo lang geleden, dat het scheen alsof de bond van J.V. onder leiding van de heeren Ad. Kuiper en prof. K. Dijk, met als adviseur prof. Waterink, zich zou laten inlijven bij de „Nederlandse jeugdgemeenschap”, waarin vrijzinnigen en socialisten en christenen van allerlei pluimage zouden samengaan ten dienste der vaderlandsche jeugd. Er was reeds een „nationale” samenkomst, waarin de vaandels der verschillende organisaties in één band waren samengebundeld, een symbool, dat toen wel eenigen schrik in den synodocratischen kring werkte. Wij hebben toen het onze er van gezegd. En het gevolg was dat genoemde heeren — al of niet met den adviseur — zich uit die „beweging” — want zulke dingen bewegen zich altijd — terugtrokken op niet zeer elegante wijze. Zij zeiden, dat anderen daar-